

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

Vår referens/dnr:
2026:48

Er referens/dnr:
Ju2026/01671

2026-09-02

Remissvar

Delbetänkande Tillträdesförbud (SOU 2026:48)

Föreningen Svenskt Näringsliv har inbjudits att lämna synpunkter på förslagen i delbetänkande Tillträdesförbud (SOU 2026:48)

Svenskt Näringsliv ger i sitt remissvar sin syn på delbetänkandet samtliga förslag.

Sammanfattning

Svenskt Näringsliv tillstyrker delbetänkandets huvudförslag. Det utvidgade tillämpningsområdet, presumtionsregeln och möjligheten till interimistiska polisbeslut utgör välkomna och länge efterfrågade förstärkningar av regleringen. Handelsbranschen och andra företag med öppna lokaler har under lång tid burit kostnader och risker till följd av en lagstiftning som inte tillräckligt återspeglar deras grundläggande äganderätt och bestämmanderätt över egna lokaler. Förslagen är ämnade att ändra på detta. Svenskt Näringsliv har emellertid vissa önskemål avseende tillämpningen av presumtionsregeln samt behovet av tydliga riktlinjer för polisens tillämpning av interimistiska beslut.

Vi vill även tydliggöra vikten av att rättsväsendet avsätter resurser för att utreda ärenden om tillträdesförbud och sanktionera förbudsöverträdelser. Det är avgörande för att föreslagna ändringar skall ge önskad effekt gällande drabbade lokalinnehavares förtroende för rättsväsendet liksom deras möjligheter att vidta åtgärder för att skydda verksamheten mot upprepade brottsutsatthet.

Det är viktigt att denna reform följs upp systematiskt. Uppföljningen bör omfatta såväl antalet ansökningar och meddelade förbud som handläggningstider, regionala variationer, interimistiska beslut, överträdelser och lagföring, företrädesvis uppdelat per lokaltyp.

Inledning

Tillträdesförbudslagen (2021:34) var vid sin tillkomst ett välkommet steg för att ge handeln och andra verksamhetsutövare ett bättre skydd mot återfallsförbrytare. Sedan lagens ikraftträdande 2021 har dock erfarenheten visat att den nuvarande regleringen är alltför restriktiv i förhållande till sitt preventiva syfte. Kravet på "särskilda omständigheter" har

medfört att en stor andel ansökningar avslagits och att tillträdesförbud inte meddelas i fall som ur ett verksamhets- och brottsförebyggande perspektiv borde resultera i ett förbud.

Utredningen redogör övertygande för hur brottsligheten drabbar handelns aktörer: butiksrelaterad brottslighet kostar branschen miljardbelopp per år, drabbar personalens hälsa och trygghet, och leder i förlängningen till minskade investeringar och i värsta fall nerlagda verksamheter. Att mer än hälften av dagligvaruhandlarna uppger att de har svårt att bedriva sin verksamhet som vanligt till följd av brottslighet är ett alarmerande resultat som motiverar de lagstiftningsåtgärder som nu föreslås.

Svenskt Näringslivs ställningstagande till utredningens förslag

Utvidgat tillämpningsområde

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget om utvidgat tillämpningsområde.

Förslaget att tillträdesförbudet utvidgas till alla affärslokaler är välmotiverat och länge efterfrågat. Det är inte rimligt att nuvarande lag skyddar varuförsäljning men inte tjänsteförsäljning, eller att en restaurang saknar det skydd som en butik har. Distinktionen saknar saklig grund och bör avskaffas. Utvidgningen utgör en naturlig och nödvändig anpassning till hur moderna kommersiella verksamheter ser ut.

Vad gäller frågan om gallerior och köpcentrum delar Svenskt Näringsliv utredningens bedömning att tillträdesförbud till sådana platser i deras helhet är förenad med rättsliga och praktiska svårigheter. Att befintlig lagstiftning möjliggör förbud mot tillträde till enskilda butiker i en galleria är ett viktigt klargörande.

Presumptionsregeln

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget om presumptionsregler men med önskningar om förtydliganden i praxis.

Presumptionsregeln är en viktig förstärkning som innebär att lagen, om förslaget går igenom, tydligare tar sin utgångspunkt i den grundläggande äganderätten och bestämmanderätten över den egna lokalen. Att en person som begått ett brott i eller i anslutning till en lokal– och där ett tillräckligt samband föreligger – som huvudregel ska meddelas tillträdesförbud är principiellt riktigt.

Svenskt Näringsliv understryker dock vikten av att rekvisitet "brott som kan påverka verksamheten" ges en tillräckligt vid tolkning i praxis. Hotet om och utförandet av kontaktbrott, sexuella trakasserier och skadegörelse drabbar såväl personal som kunder och bör tydligt falla under presumptionsregelns tillämpningsområde, inte enbart tillgreppsbrott. Utredningen bör i det fortsatta beredningsarbetet, och via Åklagarmyndighetens riktlinjer, säkerställa att presumptionen tillämpas likformigt i hela landet. Den statistik som utredningen redovisar avseende regionala skillnader i tillämpning av nuvarande lag är en påminnelse om behovet av tydlig styrning.

Interimistiska polisbeslut

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget om interimistiska polisbeslut.

Möjligheten för polis att direkt vid ett ingripande meddela ett tillfälligt tillträdesförbud är ett välkommet förslag då det ger en direkt trygghetsskapande effekt för den utsatta verksamheten. Det svarar mot ett länge uttalat behov hos handelns aktörer att en brottslig handling ska kunna innebära en omedelbar och märkbar konsekvens. Ett åklagarbeslut som dröjer i genomsnitt 17 dagar ger inte samma preventiva signal som ett beslut på plats.

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget men vill betona att det krävs tydliga och enhetliga riktlinjer från Polismyndigheten för hur bedömningen ska göras i praktiken. Risken för en ojämn tillämpning – liknande den som observerats i åklagares handläggning av tillträdesförbud – måste förebyggas. Det är angeläget att Polismyndigheten utfärdar interna riktlinjer i god tid innan ikraftträdandet och att tillämpningen av de interimistiska besluten följs upp statistiskt från dag ett.

Ikraftträdande

Förslagen bör genomföras och träda i kraft snarast möjligt. Utredningens föreslagna datum om 1 juli 2027 är acceptabelt men Svenskt Näringsliv önskar att möjligheten till ett tidigare ikraftträdande, alternativt ett snabbt efterföljande lagstiftningsärende för de delar som visar sig kunna genomföras utan ytterligare utredning, undersöks.

Svenskt Näringsliv

Göran Grén

Susann Haggren